

ПРЕДМЕТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ КУЛЬТОВИХ СПОРУД БОЙКІВЩИНИ У КОНТЕКСТІ ВИСВІТЛЕННЯ В ЕКРАННИХ МИСТЕЦТВАХ

Олександр Безручко^{1*}, Володимир Бардин²

¹Київський національний університет культури і мистецтв

²КЗ ЛОР «Самбірський фаховий коледж культури і мистецтв»

Анотація

Мета статті — проаналізувати предметне середовище бойківських культових споруд у контексті висвітлення в аудіовізуальному мистецтві та виробництві. Встановити роль предметного середовища сакральної спадщини бойків у творчому використанні в екранних мистецтвах: художніх та документальних фільмах, у телевізійних програмах та на фотографічних зображеннях. Довести необхідність мистецької і наукової фіксації та збереження дизайну творів національної релігійної спадщини з метою використання набутих знань під час реставрації старих та будівництва нових храмів. *Методологія дослідження* полягає у застосуванні комплексу таких методів: теоретичного — всебічний аналіз екранних і фотомистецьких творів, в яких висвітлюється предметне середовище культових споруд Бойківщини; порівняльно-історичного методу для з'ясування характерних особливостей дизайну бойківських церков та можливості їхнього використання у зйомках історичних художніх фільмів, зокрема екранізацій видатних творів національної літератури; узагальнення впливу громадської думки українського суспільства на формування важливості збереження та відновлення предметного середовища сакральних споруд України. *Результати*. Проаналізовано предметне середовище бойківських культових споруд у контексті висвітлення в аудіовізуальному мистецтві та виробництві. За допомогою аналізу художніх та документальних фільмів, телевізійних програм та фотографічних зображень встановлено роль предметного середовища спадщини бойків у їхньому творчому використанні в екранних мистецтвах. Доведено необхідність мистецької і наукової фіксації та збереження дизайну творів національної релігійної спадщини з метою використання набутих знань під час реставрації старих та будівництва нових храмів. *Наукова новизна*: уперше ґрунтовно проаналізовано предметне середовище бойківських культових споруд у контексті висвітлення в аудіовізуальному мистецтві та виробництві: повнометражних художніх фільмах, документальних фільмах, телевізійних передачах та фотографічних творах, опрацьовано та узагальнено чинники і фактори, які впливають на збереження творів церковної спадщини.

Ключові слова: предметне середовище; дизайн; сакральна спадщина; Бойківщина; аудіовізуальне мистецтво; творчість

Для цитування

Безручко, О., & Бардин, В. Предметне середовище культових споруд Бойківщини у контексті висвітлення в екранних мистецтвах. *Вісник КНУКіМ. Серія Мистецтвознавство*, 46, 191-197. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.46.2022.258793>

ВСТУП

За часи незалежності на Західній Україні було втрачено близько 30 старовинних церков. Більшість з них — пам'ятки архітектури. З метою спонукання суспільства до захисту предметного середовища сакральної спадщини бойківського

краю доцільно використовувати сучасні можливості аудіовізуального мистецтва для популяризації та збереження цих надбань.

Документальні фільми, які висвітлюють сакральні питання певного етносу, побудовані на поглядах фахівців у цій галузі, а також на безпосередньому спілкуванні з представниками певної ет-

нічної групи. Таким чином, через екран надається можливість дізнатись про культурну самобутність того чи іншого народу.

Ігровий кінематограф є синтезом різних мистецьких видів та найчастіше комунікує в художній площині з літературою. При створенні кінострічки часто використовують натурні зйомки, а Бойківщина у своєму первозданному вигляді якнайкраще підходить для екранізації історичних фільмів — творів літературної класики. Особливістю цього краю є велика кількість культових споруд з автентичною архітектурою.

Специфіка мас-медіа полягає в розповсюдженні певних джерел інформації усім охочим. Така форма поширення інформації найкраще підходить для ознайомлення необмеженої кількості глядачів з матеріалами, що стосуються стану і можливостей збереження чи відновлення сакрального мистецтва бойківських храмів.

Якнайкраще для каталогізації та репродукції існуючого предметного середовища церковного мистецтва підходить фотомистецтво. А сучасна дигіталізація сприятиме розповсюдженню цих творів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Використання освітлення в дизайні інтер'єрів українських церков Західної України дослідив Р. Одрехівський (Odrekhivskiy, 2021). Функції та особливості нових медіа та традиційних ЗМІ визначили С. Гончарук та А. Шурипа (2019). У роботі А. Дроботенко (2017) розкрито взаємозв'язок журналістики та документального кіно і їхній вплив на висвітлення подій. Вагомість та можливості сучасного документального кіно досліджували І. Гавран та М. Ботвин (2020). Технології формування громадської думки через ЗМІ визначив Т. Курчина (2013). Три види української екранізації визначила та охарактеризувала О. Москаленко-Висоцька (2020).

Мета дослідження — проаналізувати предметне середовище бойківських культових споруд у контексті висвітлення в аудіовізуальному мистецтві та виробництві. Встановити роль предметного середовища сакральної спадщини бойків у творчому використанні в екранних мистецтвах: художніх та документальних фільмах, у телевізійних програмах та на фотографічних зображеннях. Довести необхідність мистецької й наукової фіксації та збереження дизайну творів національної релігійної спадщини з метою використання набутих знань під час реставрації старих та будівництва нових храмів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Документальний фільм є ефективним інструментом для висвітлення етнографічних питань, які побудовані з урахуванням думки фахівців у цій галузі, а також на безпосередньому спілкуванні з представниками певної етнічної групи.

А. Дроботенко (2017) у статті «Документальне кіно і журналістика: взаємозв'язок понять» наголошує, що:

Документальний кінематограф за обсягом аудиторії, що споживає продукт його діяльності, не поступає ані телебаченню, ані друкованим чи інтернет-виданням. Тому сприйняття документального кіно як ланки журналістики дозволить привернути увагу дослідників, які висвітлюють проблему маніпулювання в медіа, до документального кінематографа, адже він висвітлює не вигадані події, а реальні, виконує не стільки розважальну, скільки пізнавальну функцію. (с. 4)

1995 року на «Укртелефільмі» був знятий документальний фільм «Бойки» за сценарієм Т. Бойко, який мав сприяти збереженню і самоідентифікації бойківського етносу. Над фільмом також працювали режисер В. Гузик, оператор В. Борачек, оператор комбінованих зйомок А. Каган, звукооператор В. Коляда, монтажери Н. Аракелян та О. Книжечко, музичне оформлення А. Крюкова, редактор І. Пушкаренко та директор фільму М. Охріменко. У фільмі використовувались матеріали Львівських музеїв: етнографії та художнього промислу, народної архітектури та побуту, національного музею наукової фундації ім. А. Шептицького, а також музеїв «Бойківщина» міста Самбора і міста Турка.

У «Кінолітописі» зазначається, що фільм розповідає:

Про історію, традиції, обряди та сьогодення етнографічної групи українців — бойків. Показано І Всесвітній фестиваль бойків “З чистих джерел” в м. Турка Львівської області, Державний історико-культурний заповідник “Тустань”, Львівський музей народної архітектури та побуту, Національний музей у Львові, Трускавецький художній музей М. Я. Біласа. (Анахов та ін., 2019, с. 651)

У сюжеті фільму використовуються інтерв'ю доктора історичних наук С. Павлюка, народного депутата України Г. Дем'яна, народного художника України М. Біласа, мистецтвознавця О. Сидора,

краєзнавця М. Рожка та етнографа А. Данилюка. (Анахов та ін., 2019, с. 651)

Фільм побудований таким чином, що глядач може розглянути усі прояви етнографічної групи. Велику увагу приділено історичному аспекту формування бойків та походження власне самої назви «Бойки».

Ці питання також досліджували й інші науковці. До прикладу, В. Войналович (2003) у статті «Бойки» зазначає:

Бойки — етнографічна група українського етносу, що розселена в гірських районах Українських Карпат і Закарпатті (Долинський район та частина Рожнятівського району Івано-Франківської області, Сколівський, Турківський, частина Стрийського, Дрогобицького, Самбірського та Старосамбірського районів Львівської області, Воловецький та частина Міжгірського і Великоберестяньського районів Закарпатської області). (с. 324)

У фільмі приділена увага культурі, архітектурі, сакральному мистецтву та висвітлена участь бойків у формуванні загонів УПА. Особливістю зазначеної кінокартини є велика кількість натурної зйомки природи, простих сіл, навіть пересічних мешканців, які брали активну участь у сюжеті. Так, у фільмі були висвітлені традиції святкування святвечора у звичайній бойківській сім'ї та традиційні обрядові пісні бойків «Латканки», які були відзняті на пасовищі. Також у фільмі був представлений діалог між одним з мешканців та членом творчої кіногрупи. Закінчується документальна стрічка репортажною зйомкою першого бойківського етнічного фестивалю «Бойківські фестини», який відбувся в місті Турка.

Нині також актуальним є створення документальних стрічок на тематику українського етносу, але уже в новому форматі. Як наголошують І. Гавран та М. Ботвин (2020):

Розвиток кінодокументалістики не стоїть на місці, молоді режисери прагнуть довести до глядача своє бачення одвічних проблем та можливих шляхів їх вирішення. За допомогою сучасних медіа глядач більш орієнтований на якісне документальне кіно. Сучасні телеканали починають надавати активну підтримку молодим та вже досвідченим режисерам-документалістам, створюють власні документальні телепроекти, висвітлюють найбільш актуальні теми. (с. 13)

Одним із таких сучасних фільмів є «Хто такі бойки?» від медіа-проекту Ukraïner.

Кожній людині необхідно знати своє коріння. Сьогодні документальні фільми займають велику частину інформаційного простору нарівні з книгами та інтернет-виданнями. Засоби кінодокументалістики забезпечують можливість за короткий час побувати в різних етнографічних музеях, ознайомитися з історичною довідкою, проаналізувати свідчення очевидців, сформувані власну думку. Актуальність історико-етнографічних документальних картин досить висока. Якісний кінопродукт може бути великим контраргументом радянської та пострадянської пропаганді.

Нині однією із найвідоміших екранізацій, де використано бойківські сакральні споруди, є екранізація повісті М. Гоголя «Вій» 1967 року. О. Москаленко-Висоцька (2020) зазначає:

Перший з них умовно можна назвати — пряма екранізація. Її характерною рисою є надзвичайно дбайливе ставлення до змісту першоджерела. Ступінь відступу від нього тут вкрай незначний. Режисер зазвичай намагається зберегти авторський текст, суттєво не змінює дійові особи оригіналу, слідує авторській фабулі без суттєвих змін тощо. (с. 123)

Порівнюючи сюжет з першоджерелом, можна зробити висновок, що кінострічка «Вій» 1967 року — це пряма екранізація. Саме ця екранізація найбільш детально передає оригінальний зміст твору. За сюжетом повісті М. Гоголя «Вій» потрібно було віднайти старовинну дерев'яну українську церкву, оскільки саме з нею була пов'язана велика частина сюжету.

Пошук матеріалу для натурних зйомок проводився знімальною групою відповідно до опису даного М. Гоголем (1959) у творі «Вій», а саме: «церква дерев'яна, почорніла, вкрита зеленим мохом, з трьома конусоподібними куполами, понуро стояла на краю села» (с. 176). Проте на час зйомки фільму в Україні більшість церков були перетворені на склади, або їх використовували для інших потреб громади згідно з атеїстичними поглядами радянського керівництва.

У «Літописі Бойківщини» О. Тереляк (1990) зазначає, що на території Бойківщини знаходиться багато дерев'яних культових споруд, зокрема церкви, дзвіниці, каплиці (1990, с. 4).

Ю. Диба визначає, що:

Бойківська церква (Бойківська школа церковного будівництва) — самобутній, історично усталений тип українських християнських сакральних споруд східного обряду, поширений на теренах Карпатського етнографічного регіону

Бойківщина. Це здебільшого зведені на основі зрубною конструкції тридільні в плані та триверхі дерев'яні споруди загальноукраїнського типу, що вирізняються складним ярусно-ступеневим профілем покриття з допомогою “залому” — конструктивно-декоративного засобу звуження конструкції дерев'яних верхів церкви (бань) за допомогою чергування нахилених і вертикальних зрубів. За невеликої висоти самих заломів верхи бойківської церкви набиралися зі значної їх кількості (до шести), що є звичайно більшою, ніж в інших регіонах. (Діба, 2015)

Що збігається з описом Гоголівської церкви.

У статті «Екранізація повісті М. Гоголя “Вій” на Чернігівщині» О. Литовченко (2017) вказує на те, що:

Закінчивши зйомки на Чернігівщині 25 серпня 1966 р., знімальна група вирушила на Івано-Франківщину. Кіномитці перебували на Західній Україні до середини листопада 1966 р. Творчий колектив працював у кількох населених пунктах. Як і на Чернігівщині, тут було відзнято багато натурних епізодів кінокартини. Так, до остаточної версії кінострічки увійшов храм Успіння Пресвятої Богородиці, що в с. Горохолин Ліс. За сюжетом саме до нього померлу панночку несли для відспівування. Паралельно в Москві велась робота над узгодженням питання будівництва в павільйоні кіностудії “Мосфільм” бутафорської церкви для зйомок епізодів, що демонструють події всередині храму. (с. 150)

Отже, для зйомки зовнішнього вигляду храму знімальна група підбрала дерев'яну церкву села Горохолин Ліс, що знаходиться на межі бойківського краю. Церква на той час діяла як музей релігії, що не перешкоджало проводити зовнішні натурні зйомки.

На території Бойківщини знаходиться декілька сотень пам'яток, які формують архітектурну та сакральну спадщину. Ця особливість обумовлена значним розвитком місцевості як ремісничо-торгового осередку, наявністю багатих природних ресурсів і вдалими географічним розташуванням.

В. Бадяк (1994) у праці «Колізія українського сакрального мистецтва» зазначає, що «доробок нашого народу в галузі церковного мистецтва значний і належно поцінований у світі. Але, на превеликий жаль, помітні тут і втрати. Останні, коли вони безпідставні або спеціально організовані, завжди ранять душу свідомого громадянина, кличуть на сполох, до глибокого наукового аналізу» (с. 143).

Варто погодитися з думкою автора, оскільки нині нерідко трапляються безпрецедентні випадки безповоротного знищення дерев'яних храмів під час пожеж. Таким чином зникає не тільки сама споруда, але і неоціненні ікони, унікальні різьблені елементи інтер'єру й усе, що знаходилося в церкві. Також часто трапляються самовільні і некомпетентні ремонтні та відновлювальні роботи об'єктів сакрального мистецтва, які також чинять шкоду церковним пам'яткам. Часто причиною таких нещастя буває банальна легковажність, а подекуди й неосвіченість церковної громади. А з початку російської агресії значно збільшилось руйнування храмів внаслідок авіаційних та ракетних ударів.

Одна із можливостей мас-медіа полягає в навчанні глядачів за допомогою різноманітного освітнього контенту. Як зазначають С. Гончарук та А. Шурипа (2019):

Нові ЗМІ надають користувачеві можливість ознайомитися з різними поглядами, думками й фактами з питання, що цікавить його (наприклад, у формі гіпертексту). Слідуючи посиланнями або тегами, можна глибше зрозуміти ту чи іншу подію. Коли це входить у звичку, формується більш терпиме ставлення до подій. Так здійснюється вплив на світогляд людини. (с. 62-63)

У такий спосіб медіа сприяє формуванню особистої думки у глядачів стосовно подій, що відбуваються навколо, а також сьогочасному становищі сакрального мистецтва на Бойківщині.

У час розвинутих інформаційних комунікацій традиційні ЗМІ дещо змінюють свій вигляд. С. Гончарук та А. Шурипа (2019) стверджують, що старі та нові медіа поєднують комунікативне завдання, а саме — трансляція послання, повідомлення. І різняться медіа лише за способом та формою доставки (с. 61).

Сьогодні функціонують телеканали та ютуб-канали релігійного спрямування, які займаються просвітницькою діяльністю. Серед них:

- Глас — український супутниковий інформаційно-просвітницький телеканал;
- Живе телебачення — суспільно-релігійний проект Української Греко-Католицької Церкви;
- CREDO — католицький суспільно-релігійний ютуб-канал, що висвітлює питання віри в сучасному світі;
- Місія «Апостол» — ютуб-канал об'єднання мирян і духовенства «Апостол».

Сучасний стан сакральної спадщини України і Бойківщини у своїх ефірах висвітлюють також

традиційні канали. Серед інформації, яка стосується церковного мистецтва, варто виділити наступні репортажі:

- Як врятувати церковне мистецтво? (Живе телебачення);
- Дебати Львів. Як захистити сакральну спадщину від «євроремонтів» (Суспільне Львів);
- III пленер сакрального мистецтва (ТБ Трускавець);
- Невичерпне джерело. Сакральне мистецтво (Галичина);
- Отець Севастіян Дмитрух у програмі «Цікаво про складне».

Проте слід зауважити, що медіа має ще одну особливість. Т. Курчина (2013) у статті «Технології формування громадської думки через ЗМІ» зазначає, що «формування певної громадської думки через засоби масової інформації, маніпулювання громадською свідомістю і вплив на неї дедалі частіше стають невід'ємною частиною життя демократичного суспільства» (с. 36).

Враховуючи вищезазначене, слід збільшувати інформування населення актуальним матеріалом, що стосується предметного середовища церковного мистецтва Бойківщини.

ВИСНОВКИ

У статті проаналізовано предметне середовище бойківських культових споруд у контексті висвітлення в аудіовізуальному мистецтві та виробництві. За допомогою аналізу художніх та документальних фільмів, телевізійних програм та фотографічних зображень встановлено роль предметного середовища спадщини бойків у їхньому творчому використанні в екранних мистецтвах. Доведено необхідність мистецької і наукової фіксації та збереження дизайну творів національної релігійної спадщини з метою використання набутих знань під час реставрації старих та будівництва нових храмів.

Варто зазначити, що нині доцільно проводити різноманітні заходи для застереження і підсилення вагомості вчинків церковних громад стосовно їхнього храму та поширювати їх засобами медіа. А також доцільно розробити телепрограми з корисною інформацією практичного змісту задля захисту і збереження сакральної спадщини. Проте слід зауважити, що храми насамперед є культовою спорудою, а не архітектурною пам'яткою.

Сьогодні бойківські церкви відновили свою початкову функціональність. Храми — це чудові майданчики як для ігрового кіно, так і для документального. Кожен храм по-своєму унікальний і місце для його будівництва вибрано не навмання.

Значущою є наявність численних церковних предметів, які можуть слугувати реквізитом. Це все створює незвичайну атмосферу, яку глядачі часто бачать у кіно.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Анахов, С. П., Берковський, В. Г., Закринична, І. М., Касян, Л. Г., Любарська, Л. В., Макарова, Т. О., & Тихенко, О. В. (Упоряд.). (2019). *Кінолітопис: Анотований каталог кіножурналів, документальних фільмів, кіно- і телесюжетів (1986–1995)*. Волинська друкарня.
- Бадяк, В. (1994). Колізії українського сакрального мистецтва. В Е. Мисько (Ред.), *Українське сакральне мистецтво: традиції, сучасність, перспективи*, Матеріали міжнародної наукової конференції, Львів, 4-5 травня 1993 р. (с. 143-150). Свічадо.
- Войналович, В. А. (2003). Бойки. В В. А. Смолій (Ред.), *Енциклопедія історії України* (Т. 1, с. 324). Наукова думка.
- Гавран, І., & Ботвин, М. (2020). Документальне кіно в сучасному екранному дискурсі. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, 3(1), 11-19. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.3.1.2020.202649>
- Гоголь, Н. (1959). *Собрание сочинений в 6 томах* (Т. 2). Государственное издательство художественной литературы.
- Гончарук, С., & Шурипа, А. (2019). Нові медіа та традиційні ЗМІ у комунікативному полі. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, 2(1), 59-66. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.2.1.2019.170872>
- Діба, Ю. (2015). Бойківська церква. В *Енциклопедія «Наукове товариство імені Шевченка»*. Отримано 13 березня 2021, з http://encyclopedia.com.ua/search_articles.php?id=367
- Дроботенко, А. Е. (2017). Документальне кіно і журналістика: взаємозв'язок понять. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціальні комунікації, II*, 4-7. <https://periodicals.karazin.ua/sc/article/view/11650>
- Курчина, Т. О. (2013). Технології формування громадської думки через ЗМІ. *Українське журналістикознавство*, 14, 36-39.
- Литовченко, О. (2017). Екранізація повісті М. Гоголя "Вій" на Чернігівщині (до 50-ї річниці виходу кінострічки на екрани). *Сіверянський літопис*, 4, 146-153. <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/handle/123456789/125129>

- Москаленко-Висоцька, О. (2020). Особливості релевантності української екранізації. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 1, 121-126. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2020.196580>
- Тереляк, О. (1990). Муровані та дерев'яні церкви Бойківщини. *Літопис Бойківщини*, 1/50(61), 4-7.
- Odrekhivskiy, R. (2021). Lighting in the Interior Design of Religious Buildings in Galicia (the Second Half of the 19th and the First Third of the 20th Centuries). *Culture and Arts in the Modern World*, 22, 223-232. <https://doi.org/10.31866/2410-1915.22.2021.235918>
- REFERENCES**
- Anakhov, S., Berkovskiy, V., Zakrynychna, I., Kasian, L., Liubarska, L., Makarova, T., & Tykhenko, O. (Comps.). (2019). *Kinolitopys: Anotovanyi kataloh kinozhurnaliv, dokumentalnykh filmiv, kino- i telesiuzhetiv (1986–1995)* [Film Chronicle: Annotated Catalogue of Film Magazines, Documentaries, Film and TV Stories (1986–1995)]. Volynska drukarnia [in Ukrainian].
- Badiak, V. (1994). Kolizii ukrainskoho sakralnogo mystetstva [Collisions of Ukrainian Sacred Art]. In E. Mysko (Ed.), *Ukrainske sakralne mystetstvo: tradytsii, suchasnist, perspektyvy* [Ukrainian Sacred Art: Traditions, Modernity, Prospects], Proceedings of the International Scientific Conference, Lviv, May 4-5, 1993 (pp. 143-150). Svichado [in Ukrainian].
- Drobotenko, A. (2017). Dokumentalne kino i zhurnalistyka: vzaiemozviazok poniat [Documentary cinema and journalism: the correlation of definitions]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: Sotsialni komunikatsii* [The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Social Communications], 11, 4-7. <https://periodicals.karazin.ua/sc/article/view/11650> [in Ukrainian].
- Dyba, Yu. (2015). Boikivska tserkva [Boykivska Church]. In *Entsyklopediia "Naukove tovarystvo imeni Shevchenka"*. Retrieved March 13, 2021, from http://encyclopedia.com.ua/search_articles.php?id=367 [in Ukrainian].
- Gogol, N. (1959). *Sobranie sochinenii v 6 tomakh* [Collected Works in 6 Volumes] (Vol. 2). Gosudarstvennoe izdatel'stvo khudozhestvennoi literatury [in Russian].
- Havran, I., & Botvyn, M. (2020). Dokumentalne kino v suchasnomu ekrannomu dyskursi [Documentary Cinema in Contemporary Screen Discourse]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu kultury i mystetstv. Serii: Audiovizualne mystetstvo i vyrobnytstvo* [Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production], 3(1), 11-19. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.3.1.2020.202649> [in Ukrainian].
- Honcharuk, S., & Shurypa, A. (2019). Novi media ta tradytsiini ZMI u komunikatyvnomu poli [New Media and Traditional Mass Media in Communicative Field]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu kultury i mystetstv. Serii: Audiovizualne mystetstvo i vyrobnytstvo* [Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production], 2(1), 59-66. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.2.1.2019.170872> [in Ukrainian].
- Kurchyna, T. (2013). Tekhnolohii formuvannia hromadskoi dumky cherez ZMI [Technologies of Forming Public Opinion through the Media]. *Ukrainske zhurnalistykoznavstvo* [Ukrainian Journalism], 14, 36-39 [in Ukrainian].
- Lytovchenko, O. (2017). Ekranizatsiia povisti M. Hoholia "Vii" na Chernihivshchyni (do 50-yi richnytsi vykhodu kinostrichky na ekrany) [Film Adaptation of M. Gogol's Novel "Vii" in Chernihiv Region (to the 50th Anniversary of the Film's Release)]. *Siverianskyi litopys*, 4, 146-153. <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/125129> [in Ukrainian].
- Moskalenko-Vysotska, O. (2020). Osoblyvosti relevantnosti ukrainskoi ekranizatsii [Features of Relevance of Ukrainian Film Adaptation]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv* [National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald], 1, 121-126. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2020.196580> [in Ukrainian].
- Odrekhivskiy, R. (2021). Lighting in the Interior Design of Religious Buildings in Galicia (the Second Half of the 19th and the First Third of the 20th Centuries). *Culture and Arts in the Modern World*, 22, 223-232. <https://doi.org/10.31866/2410-1915.22.2021.235918>
- Tereliak, O. (1990). Murovani ta dereviani tserkvy Boikivshchyny [Brick and Wooden Churches of Boykivshchyna]. *Litopys Boikivshchyny*, 1/50(61), 4-7 [in Ukrainian].
- Voinalovych, V. (2003). Boiky. In V. Smolii (Ed.), *Entsyklopediia istorii Ukrainy* [Encyclopedia of the History of Ukraine] (Vol. 1, p. 324). Naukova dumka [in Ukrainian].

SUBJECT ENVIRONMENT OF CULT BUILDINGS OF BOYKOS REGION IN SCREEN ARTS

Oleksandr Bezruchko^{1*}, Volodymyr Bardyn²

¹Kyiv National University of Culture and Arts

²Sambir Professional College of Culture and Arts

Abstract

The purpose of the study is to analyse the subject environment of Boykos cult buildings in audiovisual art and production. It is to establish the role of the subject environment of the sacred heritage of Boykos in creative use in screen arts: feature and documentary films, TV shows and photographs. The article aims to prove the need for artistic and scientific fixation and preservation of the design of works of national religious heritage to use the acquired knowledge in the restoration of old and construction of new temples. *The methods* are theoretical-comprehensive analysis of screen and photographic works, which cover the subject environment of religious buildings of Boykos region; the comparative-historical method is to clarify the characteristics of the design of Boykos churches and the possibility of their use in the shooting of historical feature films, in particular, adaptations of outstanding works of national literature; generalisation of the influence of public opinion of Ukrainian society on the formation of the importance of preserving and restoring the material environment of sacred buildings of Ukraine. *Results*. In the article, the authors have analysed the subject environment of Boykos cult buildings in audiovisual art and production. Through the analysis of feature and documentary films, TV shows and photographs, the role of the subject environment of the Boykos heritage in their creative use in the screen arts has been established. The necessity of artistic and scientific fixation and preservation of the design of works of national religious heritage to use the acquired knowledge in the restoration of old and construction of new temples is proved. *Scientific novelty*. For the first time, the subject environment of Boykos cult buildings was thoroughly analysed in audiovisual art and production: feature films, documentaries, TV shows and photographs.

Keywords: subject environment; design; sacred heritage; Boykos region; audiovisual art; creativity

Інформація про авторів

Олександр Безручко, доктор мистецтвознавства, професор, Київський національний університет культури і мистецтв, вул. Євгена Коновальця, 36, Київ, Україна, 01133, ORCID iD: 0000-0001-8360-9388, e-mail: oleksandr_bezruchko@ukr.net

Володимир Бардин, магістр, викладач, КЗ ЛОР «Самбірський фаховий коледж культури і мистецтв», вул. Міцкевича, 1, Самбір, Україна, 81400, ORCID iD: 0000-0002-6711-1317, e-mail: bardun@ukr.net

Information about the authors

Oleksandr Bezruchko*, DSc in Art Studies, Professor, Kyiv National University of Culture and Arts, 36 Ye. Konovaltsia St., Kyiv, 01133, Ukraine, ORCID iD: 0000-0001-8360-9388, e-mail: oleksandr_bezruchko@ukr.net

Volodymyr Bardyn, Master, Lecturer, Sambir Professional College of Culture and Arts, 1 Mitskevycha St., Sambir, 81400, Ukraine, ORCID iD: 0000-0002-6711-1317, e-mail: bardun@ukr.net

*Corresponding author

